

Inserati se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi
se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema pravništvu (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izjemši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Konec žaloigre v Nyiregyhaza.

Pravda o Tisza-Eslarski zadevi je sedaj dovršena. Esther Solymossy-jeve ni, pa je le ni, a moritve obdolženi so nekrivi spoznani; gosta tema zopet zakriva tajnost, kam je Esther izginila; kajti sodnija je izrekla, da se ne more za gotovo vedeti, je bil li mrlič iz Dadae res tisto nesrečno dekle, kratko malo, rekla je sodnija, ne more se vedeti, od kod je prišel ta mrlič.

Oglejmo si nekoliko okoliščine, ko se je rabsodba začela.

Vše dolgo pred 11. uro je bilo vse polno ljudstva v sodni hiši. Tudi mati Solymossy je prišla črno oblečena prej, kakor navadno na prostor za priče. Ljudi so morali se silo odvrčevati iz sodne hiše; sicer je bilo po mestu kakor po navadi. Zatožene so pripeljali ob 11. uri v dvorano; niso bili videti posebno razdraženi. Sodišče pride 5 minut čez 11. uro v dvorano. Vse posluša, nastane tišina in predsednik prebere sodbo: V imenu Njih Veličanstva presvitlega kralja! Kraljevo sodišče v Nyiregyhaza izreka na podlagi tožbe v javni konečni obravnavi od dne 19. junija do 31. julija po zaslišanju državnega pravnika, privatnega tožnika in zastopništva naslednjo sodbo: Salomon Schwarz in drugovi se tožbe odvežejo in se imajo takoj oprostiti; troške prevzame država.

Predsednik podpira rabsodbo z razlogi, bistveno je bilo to, da se ne more dokazati, ali so bili zatoženi res krivi, česar jih dolže.

Po kratkem prenehanju se zadeva zaradi tihotapstva z mrličem tako razloži, da se ne more tožba sama ob sebi nehati.

Odvetnikov je bilo videti celo kopo in še več, njih razloge, s katerimi so dokazovali, da

so si priče več ali manj navskriž, je tudi sodišče za podporo svoje sodbe porabilo.

Stvar je končana, ali le za sedaj, ker gre tukaj za zločinstvo smrtne kazni vredno, mora priti še enkrat pred kraljevo sodišče, ker je privatni tožnik Szallay pritožbo napovedal. Bržkone bode pritožba kmalo končana v tem smislu, kakor sodba, ki je bila ravnokar označena. Krivda ni dokazana, morda se tudi ne dá dokazati, tedaj ni mogoče drugače, da so morali biti oproščeni. Recimo, da je tisto grozno ustno izročilo o obrednem umorstvu pri judih resnično, da se jim je to vže kedaj dokazalo in se še sedaj godi: za Tisza-Eszlar ni dokazano, tedaj je morala sodba taka biti, kakor je bila dejansko.

Kljubu temu pa je vsa stvar nemilo v sree zadela vse krščansko ljudstvo. Spomnimo se le, koliko laži so v tem stoletju, da! v tem desetletju nakopičili javni listi, nagromadili časniki, katerim so judje vredniki in založniki, na cerkev in nje naprave, s kakšno slastjo so na dan spravljali laži in obrekovanja, ki so že zdavno zgodovinsko ovržena, pokličimo si v spomin, s kolikim cinizmom so napadali redovnike in redovnice in jih dolžili nečloveških okrutnosti, sedaj pa premislimo, s kakšno zgovornostjo, s kakšno gorečnostjo in marljivim prizadevanjem so judje zagovarjali in smešili vse tiste, ki trdijo, da je pri judih vendar le mogoče kaj tacega, kar jih dolže zaradi obrednih umorov. Vendar, dokler se kaj tacega godi le pred sodnijo, ni še tako sumljivo, kajti vsak zagovornik navede, kar misli, da bode koristilo njegovemu varovaneu; a veliko važnejše postane vse to, ako pregledamo po javnih listih, kako so se med tem obnašali, ter še čakali niso, kaj poreče sodnija na to.

Berolinski borzni listi so ogerski vladi precej ob začetku te pravde žugali, da ji ne

bodo več upali, ko je pa vlada napeljala stvar v tir judom vgođen, govoriti so začeli ti listi o sijajnem stanu ogerskih denarnih zadev. Veči dunajski list, pri katerem judje gospodarijo rekel je naravnost, ko se je zvedela sodba: „Borza je zadovoljna“ (Abendblatt der Presse). Pravosodje vlada — denar, kako gre to skupaj? Nasledek te kaj neprilicne sestave je, da že sedaj po vsem Ogorskem nasprotniki judov govore o „podkupljivosti“.

Ker so kristijane ob Tisi toliko obrekovali in govorili o njih fanatizmu, mislili smo res, da bo nastal javni nemir, ko se sodba zve. A kaj se zgodi? Ljudstvo molče zasliši sodbo. Kje pa je ostal fanatizem? Vidi se sedaj, da so toliko pisali o fanatizmu zato, da so imeli povoda vplivati v svojem smislu na vlado.

Judje so oproščeni, ker za njih obsojo ni bilo razlogov, a dvoje reči smo si tukaj zapomnili, t. j. solidarnost judov po vsem svetu in da tisti ne dobi denarja na posodo, kdor se judom zameri. „Denar, vladar.“

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. avgusta.

Avstrijske dežele.

Česki deželni zbor. Ko pride na vrsto posvetovanje zaradi delokroga občinam izročene, naznanil je c. kr. namestnik v imenu vlade, da se pobiranje davkov že po postavi vravnava. — Budgetna komisija je nasvetovala oboje prošnji zaradi pripomoči k zidanju poletinskih gledališč zavreči. Peticija českega gledališkega konsorcijsa za vsakoleten donesek 25.000 gl. za svečavo, kurjavo izroča se deželnemu odboru, da se na njo ozira.

Pride na vrsto domovinska postava. Poročilo komisije pravi, ako ostanejo te pravne razmere zaradi domovinske pravice, bode po nekaterih občinah več takih, ki ne slišijo k občini mimo teh, ki spadajo k občini, se ve,

Listek.

Oče, sin in vnuk.

Nekaj priprostitih misel o sedanjih časih.

Kaj ne, kak naslov! Bi kmalo kdo mislil, da bom popisoval, Bog ve, kako strašno dogodbo, ali celo kako ubijalstvo. Pa še bolj se ti bo morda čudno zdelo, dragi bralec, ako ti povem njih imena. Kršanstvo je ime očetu, liberalizem sinu, vnuku pa — socializem. Kako-li, ali se sme to reči? Ali mar niso kršanstvo, liberalizem in socializem ravno nasprotni? Ali si niso smrtni sovražniki? — Jeli mogoče, da bi se sprijaznila Kristus pa lucifer? Ni li toraj abotno kršanstvo imenovati očeta liberalizmu, celo socializmu? Na prvi pogled se res nekako čudno dozdeva te tri pripraviti v najbližje sorodstvo; vendar ako si reč natančneje ogledamo, bomo tudi drugih misli. Res je,

da Kristus in lucifer sta si zdaj največa sovražnika; toda, kako pa je bilo enkrat? Ali mar lucifer ni bil najlepši angelj, kar nam znači že njegovo ime? Le po svoji hudobiji, ker se je ločil od Tistega, ki mu je dal vso lepoto, postal je lucifer najostudniša pošast. Enako je tudi z liberalizmom in socializmom. Imeni ste lepi in zlahtni. V svojem pravem, prvotnem pomenu je liberalizem po naše prostost; potem neka vljudna dobrotljivost, tedaj najlepše cvetke kršanstva, se sme toraj po vsej pravici njegov sin imenovati. Enako lepo pomenljiva beseda je social — socializem, družben, družbljivost. Tedaj mar li ni tudi dete kršanstva? Kaj je bil pač vzrok, da se je Sin božji včlovečil? Nič več in nič manj, kakor naša prostost vstanovljenje kršanske družbe. Človek se je bil z grehom prodal hudobnemu duhu; in ta ga je bil vkoval v težke verige — tako da ubogi jetnik si ni mogel nič pomagati. Zdihoval je, pa ni ga bilo, ki bi se ga

bil mogel usmiliti, ter njega rešiti okov. Prišel je Jezus, premagal je satana, ter s tem oprostil vklejenega. Jetnik je prostost zadobil. — Kar pa je storil Jezus enkrat za vselej, to je naročil svojim apostelnom, naročil Cerкви, naj jim ona v njegovem imenu prostost deli ter stori družino otrok božjih. Ali ni toraj liberalizem in socializem pravi sin, vnuk kršanstva?

Toda dragi bralec, prav me razumi! Prostost v kršanskem pomenu, to je tisti liberalizem, ki sem ga imenoval pravega sina kršanstva. Sedanji liberalizem pak, on ni pravi sin kršanstva, ampak le zgubljeni, hudobni sin. Dà, on ni sin, marveč kruti nasprotnik kršanstva; res prav podoben luciferju. Kakor namreč ta ni družega ohranil, kakor le lažnjivo ime, ker po padeu ni več angelj svetlobe — lucifer — pač pa angelj temè, enako tudi liberalizem ni družega ohranil, kakor le edino ime, in še to prav po krivici. Kajti, liberalizem ni več prostost — ampak najhujše robstvo, je sužnost

da to ni v vsakem kraju jednako. — Po zadnji štetvi je po drugih kronovinah iz Češkega 455.203, iz drugih kronovin jih je na Češkem 46.680. (O debati zaradi domovinske postave smo že govorili nekaj 3. in 4. avgusta).

Komisija za naredbo volitvenega reda je sprejela 3. avgusta poročilo dr. Riegerja. Nemško-liberalnih udov te komisije pri posvetovanju ni bilo blizu. Komisija je sprejela poročilo brez daljše debate. Poročilo pravi med drugim, da je potrebo prenaredbe slavni zbor priznal večkrat, namreč l. 1865 in 1866 in je dotične stvari sklepal. Resolucija 18. oktobra 1878 razločno govori, da je deželni zbor zmirom pripravljen volitveni red prenarediti in to ukazoval deželnemu odboru in odbranim komisijam. Deželni odbor se je ta čas lahko izgovarjal, da ljudsko štetje še ni dovršeno, a sedaj je dovršeno in na to podlago se lahko stavi. Sedanji nasvet je v bistvu jednak onemu l. 1878. Zoper prvo, da naj se volitvena pravica razdeli po številu prebivalcev in po davku, vendar nihče ne more nič ugovarjati. — Isto tako ne more zoper to nikdo kaj ugovarjati, da naj se volitveni krogi tako sestavijo, da po posameznih krajih narodnost ne bode narodnosti v manjšino spravila. To so že večkrat izrekli zastopovalci oboje narodnosti, tako je pravično in bode koristilo miru v deželi. Kar se pa tiče volitev velikega posestva, ki ni pod fideikomisno, naj vendar prevdri deželni odbor, ali ne kaže volilce razdeliti na več volitvenih krajev, da ne bode potem večina, ako vsi skupaj volijo, slučajna; pri razdelitvi na več okrajev dobi manjšina nekako poročstvo zoper odstranjenje, nastane pa še iz tega korist, da se more pri razdelitvi v volitvene okraje ozirati na narodnost.

Ako se volitvena pravica dá tudi petakarjem, poravnava se s tem krivica, ki se godi po nekterih krajih davkoplačevalcem pri sedanji razdelitvi v davkarske oddelke, ker v nekterem kraju ne sme voliti tak, ki več davka plačuje, nego njegov sosed v bližnjem kraju, ki plačuje manj davka. Tudi po drugih deželah si prizadevajo volitveno pravico dati petakarjem, tedaj se sme pričakovati, da deželni zbor tega ne bode zavrgel.

Ker ta nasvet nima nič nepravnega na sebi, in so ta načela odobrile vse stranke v deželnem zboru, in ker gre konečno le za to, da se tukaj stavi resolucija, da deželni odbor predloži slavnemu zboru nasvet, da predloge vsestransko preskuša in potem postavijo sklene, zato nasvetuje komisija, slavni zbor naj sprejme nasvet poročevalca Riegerja in drugov.

4. avgusta. Razdeli se tiskano poročilo dr. Riegra o prenaredbi volitvenega reda. Zbor je sprejel postavbo zastran povzdige riboreje po deželi, potem poročilo komisije, ki se tiče združenja Višehrada in Holešovice z občino v Pragi, da se izda postavba, ki namerava tako združenje. Isto tako je bil sprejet nasvet, da

se napravi pisarna za tehniko z ozirom na deželno kulturo.

Deželni zbor je med drugim tudi obravnaval o doneskih, ki jih imajo dati zavarovalna društva za gašenje ognja. Komisija se je jednoglasno za to izrekla, da je popolnoma opravičeno, ako zavarovalna društva kaj donasajo v ta namen, in ker je to v občo korist, naj se to vravnava potem postavodaje. Deželni zbori na Moravskem, v Šleziji, Dolenje-Avstrijskem in Solnograškem so sklenili tako postavbo, ki je vže dobila Najviše potrjenje, deželnemu odboru na Štajarskem se tudi ponuja taka postavba. — Komisija tedaj nasvetuje! Deželni zbor naj sklene: deželnemu odboru se naroča, da predloži deželnemu zboru v prihodnji sesiji načrt postavbe, kar se tiče doneskov zavarovalnih društev za ognjegasilna društva in za podporo ponesrečenih ognjegasciev in naj dotično pravilo zaradi izpeljave predloži v posvetovanje.

6. avgusta. Deželni zbor začel debatovati o prenaredbi volitvenega reda. Poročevalec dr. Rieger hoče govoriti ob sklepu debate. K besedi so se oglasili zoper volitveno reformo: Schmeyskal, Parsehe, Plener, Bareuther, Sigmund, Ehrlich, Graf, Herbst, Stark; za njo: knez Windisch-Grätz, Zeithammer, Tonner, Palacky, Tuma, Grégr, Leo Thun, Milde, Henrik Clam-Martinic. Debatu je začel Schmeyskal. — Deželni glavar je vabil na sredo poslance v svojo palačo na „soarejo.“

Nadškof kardinal *Schwarzenberg* bodo obhajali zlato mašo 15. t. m. Na predpraznik 14. t. m. dopoldne ob 11 bodo sprejemali Njih Vzvišenost čestitanja katoliških društev Prage in predkrajev, potem pa praške meščanske garde. Deputacije se zberó ob 10 dopoldne pri predsedniku slavnostnega odseka, gospodu grofu Karolu Schönbornu. Ob 4 popoldne bode v veliki obednici knezoškofijskega semenišča slavnostna akademija. Ob 8 bode bakljada od Francovega nadbrčja proti knezoškofijski palači. Pri sereniadi bodo sodelovale vse muzične bande, praške meščanske garde in cirilovo pevsko društvo. 15. t. m. se zberó vsa društva ob 9½ na Hradšinu, kjer se bodo vstopili na odločenih krajih.

Vnanje države.

Iz Pariza, 4. avgusta. Iz Sajgona poroča telegram 3. avgusta naslednje. Posadka v Nam-Dinh je 19. julija iz trdnjave napala sovražnike, bili so po večem Anamiti, 700 je bilo mrtvih in ranjenih. Francozje so vplenili mnogo orožja, med tem sedem topov, a ko so se Francozje umaknili, so sovražniki zopet zasedli njih pozicije. Pripoveduje se, da je bil general Anamitov umorjen. Francozje so imeli 12 mrličev in ranjenih. Vročina strašno pritiska. Vojno brodovje je šlo iz Halong v Hongkong.

Hudobnemu duhu se je zapisal, kdor se zapiše v skrivno *družbo irskih feniancev*. — On mora pogubiti svojo dušo, postati

morilec, ako se pa skesa, umoré ga drugi tovariši, na svetu ni potem več varen. — James Carey, ki je izdal morilec v parku Feniks v Dublinu, je šel pod tujim imenom v Afriko. Za njegovo pravo ime sta vedela le dva viša policijska vradnika. A njegovi prejšnji tovariši ga niso zgubili iz vida. Tista barka, ki je odpeljala njega v Afriko, je odpeljala tudi njegovega morilca O'Donella. V Kapstadtu v južni Afriki je zvedel O'Donell, da je človek, ki ga išče, na isti barki, kakor on; predno ga je umoril, sta skupaj pila. — O'Donell je bil najet morilec, poslalo ga je društvo „Nepremagljivih“, in ga v moritev vdinjalo; ko bi ne spolnil le-ta svojega naloga, čakala bi ga enaka osoda. Govorilo se je, da je tudi v Ameriki nekdo onih prič bil usmrten. — Tako krivica krivico rodi.

Izvirni dopisi.

Iz Breznice, 6. avg. — Včeraj bila je tukaj volitev srenjskega župana. Izvoljen je bil občesposhtovani gospod Matej Zupan, suknjar (fabrikant) in posestnik na Breznici. Svetovalcema izvoljena sta Jože Pogačar, po domače Lenček iz Vrbe in Janez Noč, posestnik v Dolslovčah. Imenovani možje so vsi poštenjaki in narodnjaki. Slava! —

Prečastitemu gospodu župniku J. Kramarju se zlomljena roka dobro zdravi in upati je, da bode kmalo popolnoma okreval.

Iz Kočevja, 5. avgusta. (*Nemška pogoltnost in težnje slaboglasnega „schulvereina“*.) Od prijateljske strani mi je te dni prišla v roke „Badische Landeszeitung“ št. 132, dne 9. junija t. l. V podlistku najdem spis, po črki in po duhu pisan prav v veliko-nemškem zlogu. Po nadrobnejem popisovanju kočevskih odnošajev soditi, smel bi trditi, da se je to kukavično jajce izleglo na kočevski zemlji, ter gotovo v gnezdu tukajšnjih „schulvereinarjev“. Vsakako ta plod veliko-nemškega fanatizma izborno osvetljuje smoter veliko-nemškega kodaskanja, ki v tisučerihih spremenih odmeva tudi po naših nemško-liberalnih časopisih. Za to, mislim, ne bo odveč, da omenjeni izrodek nemške pohlepnosti, nadutosti in nepoštenosti vsaj v jedru priobčim slovenskemu svetu. Ako želi sl. vredništvo imeti original, drage volje mu čem ž njim postreči.

Pisatelj, Nemeč bi rekel, famoznega članka v „B. Z.“ se najprej v duhu prestavi tje v Karlsruhe na Badenskem. Zakaj ravno tje, meni ni težko vganiti. Če je maverliška šola v zvezi z Maincom, zakaj bi ne bila s Karls-

pregrehe, sužnost hudobnega duha. Enako evangelijskemu zgubljenemu sinu je tudi on zapravljen premoženje očetovo — prostost, — ter se je podal v službo k hudemu gospodarju, satanu, da oni pase ostudne živali — strasti brez kršanske prostosti. Enako je s socijalizmom. Zgubljeni hudobni sin liberalizem namreč, ni več sam, ampak poročil je otroka še hudobnišega kakor je sam; otroka, ki zdaj palico vzdiguje ne le zoper svojega roditelja, ampak tudi zoper kat. Cerkev, ter žuga ugonobiti oba. Ime mu je socijalizem. Sicer bi lahko tudi tega imenovali zgubljenega vnuka kršanstva. Saj ena najlepših prog kršanstva, o kateri predkršanski svet ni nič vedeti hotel in vedel ni, je ravno to, da se vsi kristjani med seboj imajo kot brate in sestre, da se ljubijo med seboj, in da so vsi kakor ena duša, ena družina nebeškega Očeta, kakoršno spričevalo so dajali celo neverniki kristijanom prvih časov. In v tem pomenu pritrdim onemu novošegnemu socijalistu, ki je Jezusa imenoval prvega socija-

lista. Gotovo. Saj nobeden drugi, kakor le Kristus, si ni upal za svoj nauk proglasiti: Ljubite se med seboj; ljubite vsacega, še celo sovražnika, ker je vsak vaš bližnji. Ali vendar, ker nam je opraviti s sedanjim socijalizmom, ga ne imenujem sina kršanstva, ampak sina liberalizma. Ali če hočete, imenujem ga še drugače, namreč doslednji liberalizem; kajti, sedanji socijalizem ni nič drugega, kakor liberalizem v svoji strogi doslednosti.

Tako toraj vidimo stati pred seboj 3 velikanke: kršanstvo, liberalizem in socijalizem. Ti trije se sedaj bojujejo med seboj na smrt in življenje. Pa — kaj hočem s to genealogijo? Veliko — in malo. Veliko hočem, ker glavni namen tem vrsticam je, da bi opozoril bolj spretna peresa, naj bi nas v „Slovenec“ seznanjevala z zdaj najbolj zanimljivimi vprašanji sedanjega časa, ter nam kazala zadnje posledice, kam hočejo liberalci in socijalisti; kajti na ta način bi gotovo sveti veri in tudi Slovincem najboljše službo storili.

Pokažite nam toraj „quod et quomodo nova potentia crescat?“ Malo — ker sem se namenil le v kratkih potezah povedati bralcem „Slovenčevim“ za kaj se prav za prav bojujejo ti tuji velikani.

Tedaj — komu velja sedanji boj? — On je preimeniten, ker velja stebrom človeštva. Kjer bo zmaga, tam bo tudi bodočnost. Da, rečem še več. Boj velja obstanku človeštva; je toraj boj, s katerim ostane ali propade človeštvo.

Stebri, na ktere se opira vse človeštvo, so pa ti-le: družina, vera, veljava, in pa stroga ločitev med „Tvoj“ in „Moj“, ali pa na kratko: posestvo. Na tem štirivogelniku sloni vsa človeška družba. Ž njim ali ona ostane, ali propade.

Poglejmo zdaj, kaj trdijo o tem štirivogelniku zgoraj imenovani trije sovražniki!

(Dalje prih.)

ruhe? Če je kočevski „hinder-honder-otok“ po „schulvereinu“ tako zaslovel, da zdaj vsako leto semkaj na izlet privabi več ali manj ptičev iz nemškega severja, zakaj bi jih ne iz srednje Nemčije? Sicer pa taci neposrednih komunikacij tudi treba ni; saj ste že nekterikrat brali po časopisih, da se je kočevska pošta kje med Ljubljano in Kočevjem prevrnila; tukaj tedaj nismo brez pošte, in po pošti dandanes lahko občujemo z vsim svetom, toraj tudi s Karlsruhe.

Naš junak se je tedaj podal v stolnico badenske velike vojvodine. Tu zida najprvo na zemljepisni karti železnico, se vé, po zračni črti, in sicer od Karlsruhe na Frankfurt, od tam naravnost čez Kočevje na Solun in Carigrad. „Te železnice zdaj še ni,“ omenja v dopisu, „toda bode, in na ta način se bomo ognili neumnega ovinka čez Buda-Pešt.“ Pot čez „veliko Madjarijo“ se mu jako mrzi. Zakaj neki? Mož je kulturonosец po receptu nemškega „schulvereina“. Zdaj vemo, zakaj ga Madjarsko bode. Madjari so bili namreč „schulvereinu“ brzo posvetili domov, ko jim je bil začel ponujati svojo kulturo.

Potovaje po svoji zračni železnici, dojde poročevalec v Kočevje. Tukaj se vstavi. Kmaló se vtopi v zgodovinska razmišljanja. Natakne si na modre oči pangermanske očali, zgrabi za pero, in piše v elegičnem tonu: „Kočevje je zadnji večji ostanek našega narodovstva na ti črti. Vse drugo je poslovenjeno. Slovenci so iztrebili nemštvo po Istri, Primorji in po Kranjskem. Na Koroškem in Štajarskem so tudi na delu, da iztrgajo deželo slovenskemu molohu v last.“ Resnica in pa Vodnik s svojim: „Od nekdanj prebival je tukaj moj rod“ sta še dalje vsak k sebi, nego Kočevje in Karlsruhe. Glej nemško temeljitost na perutih pohlepnosti in predrznosti! Istija, Primorje, Kranjska — vse raznemčeno, poslovenjeno! Pangerman je morda hotel reči: Za Nemčijo zgubljeno? V tem smislu utegne prav imeti.

Po svoji zračni železnici si pisatelj v „B. Lz.“ privošči iz Kočevja več izletov na razne strani. Sree ga vleče tje v južne Tirole. Kaj ga je moglo tje zanesti? V kaki zvezi je Kočevje s Tirolskim? Tirolei pač hodijo v nekatere kraje na Kranjskem kupovat barovino in govejo živino, ali na Kočevskem tacega blaga ni dokaj. Pašniki so sicer tu plodoviti. Toda Tirolei bi morali semkaj najprej pošiljati svojo rogato žival na pašo, da bi mogli spitane tukaj iskati. Trgovinske zveze toraj med Kočevjem in Tirolskim ni. Je mari med njima kak medium za duševno zvezo? Naj bo temu tako ali tako; faktum je, da je naš pangerman iz Kočevja kakor aeronaut splaval na južno Tirolsko, se pravi, višje gor, na mejo med nemške in laške Tirolece. V spisu, ki ga imam na rešetu, se namreč hučuje nad nemškim „schulvereinom“ — ali našim ali badenskim, je menda vse eno — da premalo stori za germaniziranje laških mejnih okrajev na Tirolskem. Ta nedostatek mu britko rani njegovo ultranemško sree. Hladilna kaplja v ranjeno srce — švigne zopet po bliskovo na Kočevsko — mu je pa faktum, da tukaj srenjam s slovenskim in nemškim prebivalstvom vsiljujejo (drängt auf) nemške šole. „Ne da bi hotel on to grajati.“ „Naopak, že davno si je tako početje želel, in ga podpiral.“ „Logika in njegovo notranje pravno samovestje terja, da se z enim in istim vatlom meri na obeh skrajnikih nemškega jezikovnega obzorja, t. j. na

Tirolskem in Slovenskem.“ Obžaluje sicer, da se na Kranjskem nekteri pojedinci takemu nasilstvu trdovratno vpirajo; kesali se bodo nekdanj. Zakaj? „Prišli bodo časi,“ piše dalje, „ko se bodo v adrijanskih pristaniščih zopet nemške ladije raztovarjale, in nemške železnice po odpravljenih madjarskih zaprekah vozile na iztok.“ „Potomeci nam bodo hvaležni, da nismo dali raznemčiti svojih primorskih mejnikov ob Adriji.“

Te vrste mejnika sta pisatelju, kakor dosti odkritosrčno izjavljal v svojem članku, Gorica in Trst. Vse Primorje je bilo nekdanj po misli naše pangermanske duše podnožje nemški velesili. Zdaj mu je, se vé, vse raznemčeno, poslovenjeno. Zemlja so mu še vedno nemška tla. Zato v svoji predrznosti modruje, „da bi bila vlada avstrijska tisučkrat bolje storila, ko bi bila nemško vsenučilišče ustanovila raje v Gorici, nego v Bukovini.“ Razumem, da bi pangermanstvu bolje dišalo Primorje s svojimi kupčijskimi vgodnostmi, nego Bukovina. Goriški gimnazij je pisatelju že čisto poslovenjen (hyperslovenisch). V Trstu se pa goji laščina na stroške vsenemštva.

Zdaj skoči velikonemški poročevalec v Sorico na Kranjskem. O nji piše: „Že davno bi bila častna dolžnost bavarskih šolskih odborov v tej specifično bajuvarski dolini nemške šole ustanovljati. Toda spolnitev te nemško-nacionalne dolžnosti je zdaj prevzel deželni osrednji odbor badenskih šolsko-društvenih podoborov. Tega sklepa ne moremo prehvaliti.“ Ne upa sicer obilnega vspeha, češ, ljudstvo je nemški pogum že pozgubilo, in gosposka, ki je že tudi poslovenjena, bi vtegnila v tem početju izvohati prusko vtikanje. „Vendar“, pristavlja dalje, „vrli badenski šolsko-društveni odbor naj se ne dá nikakor motiti. Pogum in vstrajnost utegne tudi tukaj položiti temeljni kamen vseobčemu nemškemu šolskemu društvu.“ Kaki napor in poskusi so se v to svrhu storili, meni ni znano. Menim pa, da hvalisani nemški pogum v tem kraju ne bo našel zaželenega delokroga. Iz navedenih naklepov razvidim, kako zelo je pisatelj vnet za politično načelo vseh pangermanov: Vse za Prusijo! Težnje nekdanjih mogočnih Hohenstaufov imajo še zdaj svoje zastopnike, vsaj v osebah vrtoglavnih, sanjarskih velikonemških časnikarjev. Bavarsko in badensko šolsko društvo se kliče na pomoč Sorčanom! Zakaj se v to ne pozivlje današki nemški „schulverein“? Je brž ko ne — vse jedno.

Pisatelj se povrne zopet v Kočevje, in piše: „Na Kranjskem so nemške šole samo v Weissenfelsu, po Kočevskem, in pa evangeliška šola v Ljubljani. Vse drugo, ljudska šola, učiteljske, gimnazij, je poslovenjeno.“ „Vsaj se uči tudi „nemško“, — tako ugovarjajo madjarski kakor slovenski jezuiti“ — piše na dalje „Toda, kake? Velik je razloček, je li nemščina učni predmet, ali učni jezik. In to je velike važnosti, ker je slovenski jezik še na najnižji stopinji svojega razvoja.“ Čudno se mi dozdeva, da se pisatelj zanimiva za evangeliško šolo v Ljubljani. Je mari tudi ta šola v zvezi z veliko-nemškimi težnjami? — Gledé družih šol ni tako, kakor se pisatelj širokousti. Domnevam, da pisatelj vredbo naših šol dobro pozna, in kolikor nam preveč dobrega hoče podajati, to je sama njegova zagrizenost zoper vsako slovensko trohico. Ničesar našega nam ne privošči! Vse šole bi

morale po njegovem biti popolnem nemške — vse za Prusijo!

Zdaj pride pisatelj še le v pravi svoj element. Opisuje delovanje avstrijskega nemškega „schulvereina“ po Kočevskem. Omenja šolo v Mavrlu. Po tem opisuje prav na drobno šolske razmere v Dragi. Teh po perfidnem zvišanji smrdčih prežvekovanj iz spisa ne bom prevajal, ker smo jih že brali v — „Laibacher Wochenblattu“. Badenska „Landeszeitung“ je le še malo več prilila velikonemške polivke „Wochenblattovi“ kolobociji.

Ko pisatelj še učitelja iz Divač za ušesa prime, ker baje ni hotel za mastno nagrado otrok tamošnjih železničnih vradnikov posebej učiti nemški, sledi zaminiv sklep našega članka. Pisatelj je namreč storil britko skušnjo, da neki vnanji nemški list ni hotel njegovih pritožb priobčiti, češ, čemu preprirov iskati s soslednimi narodi, s Slovenci, Čehi itd! To našemu pisatelju ni pravo, in dozdeva se mi, kakor bi hotel zaklicati, da bi odmevalo po celi Nemčiji: Bratje nemški zunaj črno-zoltilih mejnikov! Pomagajte nam, silo trpimo v tej ubogi Avstriji! Še malo, in ne bomo več v stanu z vami nemški govoriti; ti presneti Slovani nam bodo kar jezik izdrli! Hujskajte z nami vred! Ta stvar ima še drugo resno stran. Patrijotizem dunajskega „schulvereina“ se po kritikovanem spisu ne kaže v posebno lepi svitlobi. Videant consules!

Iz brezoviške fare v Istri, 6. avgusta. *) Omenjeni črv, ki korenike mladega drevesa, bralnega društva, spodkopava, so raznovrstni odpadniki; med njimi tudi taki, ki bi imeli biti stebri in voditelji narodno-konservativne stranke; a slovenski narod in njegov razvoj jim je deveta briga. Žalostno, a žalibog resnično; tudi ti „Slovence“ jih imaš med svojimi naročniki. Da bili bi najboljši katoliki, tudi ne moremo trditi — kaj pak da, saj drug družemu sledi kakor vzrok in včim, korenina in sad.

Za danes naj zadostuje; pa še drugokrat kaj, če Vam bode drago. (Prav gotovo, prosimo. Vred.)

Na mesto zgubljenega voditelja, č. g. Kociper-ja, kojega je presl. škofijstvo prestavilo na boljše mesto, ker je spoznalo njegove zasluge, smo dobili č. g. Rebolj-a kot duhovnega pomočnika; upamo, da tudi kot narodnjaka, podpornika in voditelja. Njemu se najtoplejše priporočamo, da zamaši praznoto, koja se nam je naredila vsled zgube njegovega vrlega prednika pri naši čitalnici, ktera potrebuje vsakojake podpore.

Hrvatska, 2. avgusta. (Razprtost in napetost med Rusko in Srbsko. Izpeljavanje občnoobveznega vojnega zakona od l. 1874. Strategične železnice v Poljski, pri Črnem in Baltičkem morju, njihova važnost za trgovino in vojskovanje. — Saranča ali skakavci, žito uničujoč žužek. — Nov zakon za jude. — Poljaki in nova vstaja). — Oni isti dobro podučeni dopisnik glasila neodvisne stranke priobčuje dopis, iz kterega posnemam sledeče črtice.

Med Srbsko in Rusko obstoji nova razprtost. Tukaj v Moskvi je srbski samostan, z ruskimi sredstvi postavljen, ter pod vplivom bivšega srbskega metropolita Mihajla poklonjen Srbski, ki pa vendar stoji pod nadzorstvom svete ruske sinode, kakor najviše duhovne

*) Včeraj slučajno izostalo.

oblasti, ki za Petra Velikega zastopa ruskega patrijarha.

Predstojniku srbskega samostana bilo je naloženo od srbske vlade (Novakoviča), da se ima pri bogoslužji spominjati imena novega metropolita. Kakor znano, ruska sveta sinoda ni priznala novega srbskega, ali kakor ga v Ruski imenujejo, „avstro-madžarskega“ metropolita, ter je sinoda srbskega samostana predstojniku in redovnikom prepovedala bogoslužno izgovarjati ime Mravovičev.

Tako je stala stvar do carovenčanja. O priložnosti carovenčanja pa je srbski poslanec in polkovnik gospod Juro Horvatič zapovedal, da po nalogu srbske vlade se mora izgovarjati Mravovič, da redovniki morajo zanj moliti. Nadprokurator svete sinode ruske, g. Pobědonoscev sam je prepovedal molitev za Mravoviča. Ob carovenčanju se o tem ni slišalo ničesar. Zdaj je stvar predrla v javnost, ter izklicala ojster prepir. „Mosk. Vedom.“ so to priobčile, ter prašajo na koncu, kje je veljava ruske vlade? Pravijo, da car je lastno-ročno pisal kralju srbskemu. Kako se bo stvar razvezala, se ne vé, radoprašano pa se pričakuje konec in uspeh tega prepira. V Ruski vsaki neslovenski avstro-madžarski blagonaklonni korak strašno razjarja duhove, vi si komaj misliti morete, v kaki stopinji.

„Srbski, madžarski, avstrijski sužnji, nehvaležneži so pamet izgubili“, to so še lepi izrazi. Ko bi kralja Milana odpravili, provzročilo bi to v Rusiji občno veselje, o tem bodite prepričani. Vsekako bo novi metropolit kralja Milana drago stal, Novakovičevi koraki pa mu podkopujejo neposredno prestol.

V Ruski še ni izpeljana občna vojna obvezanost in služba. Zdaj se izpeljuje v Finski in Kavkazu. Rusko-turška vojska je preprečila izpeljavo tega zakona od l. 1874. Od teh dveh strani, imejočih 8 milijonov prebivalcev, pomeni to vsako leto okoli 100.000 vojni novakov. Ko bi Rusija vzdigala novake vsako leto po avstrijskem merilu, unovačilo bi se okoli 500.000 mož vsako leto. Vzemimo pa le 300.000 vsako leto, mož od 21—40 leta, pa imate v 19 letih 5.700.000 izvežbanih vojakov v stoječi vojski, s kozaki, reservo, domobranstvom (opolčenjem). Po slabšem merilu vsekako 4—5.000.000 bojniki večjih v orožji. V vojski more vojak ruski brez mesa in vina prebiti leta in leta, med tem ko nemški vojak niti osem dni ne bi zmogel, rekel mi je vojni dostojanstvenik.

Te številke niso kombinacije, ampak predpis zakona občne vojne dolžnosti od l. 1874. To je prav resnoba stvar, ker se ta zakon izpeljuje z železno strogostjo, več ko četrtina odstokov se troši na vojsko in pomorstvo. Gradijo se nove trdnjave, stare se ali opuščajo ali priravnujejo po novem sestavu, kakor vlevajo potrebe in zahteve vojnoprategičnega nauka. Več ko ena Plevna bi se ne mogla storiti in pomoliti v slučajih vojske. Oprava, vojaška obleka, uvela se je po narodnem kroju; le pri manjših gumbarinah se prihrani na leto 1.000.000 rubeljev, in še pri nekterih, zdaj opuščenih ocfiranih. Prašali boste: kaj pa, se li v Finski in Kavski neruski narodi in muhamedoveci, kakor je bilo v Krivošijah, ne bodo vzdigovali in se pobunili, ko bodo novačili ter izpeljavali vojni zakon? Tukaj se sploh misli, da ne bo nikakoršne prepreke, še manj pa bune. (Dalje prih.)

Domače novice.

(Za deželno razstavo), ki je zdaj sklenjena, pridobil si je največ zaslug gsp. Ivan Murnik, dež. posl. in odbornik. Neumorni delavnosti in marljivosti njegovi se je zahvaliti, da je bila ta razstava tako sijajna, kakoršne ne bo kmalu zopet v Ljubljani. On je tudi vse vodil in vredil, sploh je bil duša vsega, zato mu gre po vsi pravici zahvala občinstva in razstavljalcev. Čast, komur gre čast!

(Dar.) Presvitli cesar so občini horjulski za gasilne namene darovali 50 gl. iz svojega.

(Vojaške vaje) se bodo pričele v sredi tega meseca, vojakov bo čez 5000 mož pa 300 konj, ki morajo vsi vkvartirani biti v Ljubljani in v okolici na eno uro daljave.

(Razpisane službe.) Natečaj se razpiše za notarjeve službe v Idriji, Kostanjevici in Metliki. Prošnje v 4 tednih pri kamori notarjev v Ljubljani. — Razpisuje se tudi služba kancelista pri c. k. finančni prokuraturi v Ljubljani v XI. službenem redu. Prošnje do 10. septembra pri predsedništvu c. k. finančne direkcije v Ljubljani.

(Učiteljske službe.) Na mestnih deških ljudskih šolah v Ljubljani je razpisana podučiteljska služba l. p. 500 gl. in starostne doklade. Prošnje do konca t. m. pri c. k. mestnem šolskem svetu. — Na enorazredni ljudski šoli v Begunjah pri Tržici učiteljska služba l. p. 450 gl. in prosto stanovanje; prošnje do konca septembra. Služba se oddaje začasno ali stalno.

(Poštne marke.) Po trgovinskega ministra naredbi od 24. julija t. l. se bodo poštne marke premenile, namesto cesarjeve glave imele bodo c. k. orla. Bodo pa: po 2 kr. rujavkaste, po 3 kr. zelene, po 5 kr. rudeče, po 10 kr. višnjeve, po 20 kr. sivkaste, po 50 kr. pa vijolčne. Zavitki (kuverti) bodo le z markami po 5 kr. in prodajali se bodo, kakor do zdaj, po 5½ kr. Izdajati se bodo začele, ko bo porabljena pri prodajalcih dosedanja zaloga.

(V seji c. k. deželnega šolskega sveta za Kranjsko) je bilo sklenjeno, da se ima enorazredna šola na Unču razširiti v dvorazredno; sklepalo se je o zidani ljudske šole v velikem Gabru na Dolenjskem in ta sklep naznanil kranjskemu deželnemu odboru. — V Streklavci ima se osnovati dvorazredna, v Rožnem dolu in v Česnjicah enorazredna ljudska šola. — Jednorazredna ljudska šola v Podzemlji se ima razširiti v dvorazredno in osnovati jednorazredna ljudska šola v Gribljah pri Črnomlju. — Vsled poročila c. k. okrajnega šolskega sveta se dovoli na trirazredni ljudski šoli poldnevni poduk. (Na take prošnje se je vže poprej oziral deželni šolski svet, tem bolje se bode sedaj, ko je to postavno dovoljeno. Vsikdar se več doseže, ako ima učitelj manj časa otroke pred sabo, pa neposredno podučuje, kakor pa če jih ima dlje časa, pa le posredno z njimi občuje.)

Razne reči.

— Pri Moravčah, malo četrte ure od farne cerkve, zasledili so premogovo žilo.

— Po Celji se poteplje že več dni nek človek v duhovenski obleki, ki pravi, da je „misijonar“ iz Amerike. Toda kmalu se je spoznalo iz surovega obnašanja po gostilnicah, kjer je ljudstvu dajal grozovito pohujšanje, da je gotovo izpuščen iz duhovenske službe, če je že sploh kje taisto opravljal. Toraj pozor!

— Kakor drugod, se je tudi v Celji letos vdeleževalo Porcijunkulskih odpustkov mnogo več vernikov od lani; obhajanih je bilo 500 več kakor pretečeno leto.

— V celjske savinjske kopeli je došlo to leto toliko ptujcev iz vseh krajev, da ne zadostujejo za nje več stanovanja po gostilnicah. Pa vsaj imata mesto in okolica toliko prijetnosti, da bistra Savinja privabi leto za letom več obiskovalcev semkaj.

— Pri občinskih volitvah v Veliki Pirešici so vsled stroge discipline volilcev iz Zgornje Ponikve propadli dozdanji nemškutarski odborniki. A nemška svojat hoče rekurirati. Bomo videli!

— Vreme v Rimu. Takih skokov, kakor jih letos nareja vreme v Rimu, na Laškem še niso včakali. Sedaj je v senci 30 stopinj gorkote, a pred nekaj dni je termometer padel na 14 stopinj. Ravno tako nasprotje je tudi v zračnih tokovih, pri vetru. Vihar prihaja za viharjem. Več okrajev je bilo na ta način opostošenih. Po mnogih krajih ne bode pridelkov. Na Švicarskem je vreme neprijetno in pusto. Dež in taječ sneg vodo napenja, potoki in jezera naraščajo. Snega je padlo toliko, da je za hribolazce nevarno. Upamo, da popravi veliki srpan, kar je zakrivil mali srpan.

Telegrami „Slovenca“.

Madrid, 7. avg. Vstaja v Badajozu je popolnem zadušena, povsod vse mirno.

Beirut, 7. avg. Včeraj je nekdo zunaj bolnišnice umrl za azijsko koleru.

Umrli so:

3. avgusta. Katarina Wilfan, vradnikova vdova, 54 let, Rimska cesta, spridenje drob. — Jožefa del Cott, posestnica, 83 let, Karlovska cesta št. 3, starost. — Zofiga Altman, 3½ leta, Poljanska cesta št. 29, griža. — Rudolf Tomec, gostilničarja sin, 4 mesece, Petrova cesta št. 3, jetika.

4. avgusta. Jera Hrastar, gostija, 63 let, Karlovska cesta št. 14, emfizem.

Dunajska borza.

6. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 90	kr.
Sreberna „ „ „ „ „	79 „ 65	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 70	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 60	„
Ogerska zlata renta 6% „ „	119 „ 95	„
„ „ 4% „ „	88 „ 95	„
„ „ papirna renta 5% „ „	87 „ 35	„
Kreditne akeje „ „ „	160 gld. 296 „ 40	„
Akeje anglo-avstr. banke „ „	120 gld. 109 „ 50	„
„ avstr.-ogerske banke „ „	838 „ —	„
„ Länderbanke „ „	113 „ 50	„
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu „ „	648 „ —	„
„ državne železnice „ „	317 „ 25	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl. „ „	223 „ 50	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice „ „	107 „ 75	„
„ „ Ferdinandove sev. „ „	105 „ 50	„
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl. „ „	120 „ 75	„
4% „ „ „ „ 1860 500 „ „	135 „ 20	„
Državne srečke iz l. 1864 100 „ „	170 „ 50	„
„ „ „ „ 1864 50 „ „	170 „ —	„
Kreditne srečke „ „ „	100 „ 173	„
Ljubljanske srečke „ „ „	20 „ 23	„
Rudolfove srečke „ „ „	10 „ 20	75
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac. „ „	103 „ —	„
London „ „ „ „ „	119 „ 70	„
Srebro „ „ „ „ „	— „ —	„
Ces. cekini „ „ „ „ „	5 „ 65	„
Francoski napoleond. „ „ „	9 „ 48	„
Nemške marke „ „ „ „ „	58 „ 30	„

Hiša na prodaj.

Hiša z vrtom, št. 16 na Krakovskem nasipu v Ljubljani, na kateri utegne ostati vknjiženih 3000 gld., je na prodaj. Kupnina znaša 6500 gld., hišna najemščina nese 426 gld. Natančneje — brez posredovalcev (mešetarjev) se pozve na narodnem trgu (v „zvezdi“) št. 12 v II. nadstropji vsak dan od 10. do 12. ure.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.